

OSTNÍK

Zpravodaj Klubu kaktusářů v Ostravě, z. s.

Číslo 535.

Ročník 53.

Prosinec 2024

Pleiospilos leipoldtii L. Bolus, 2: 278, 1931. (foto Lumír Král)

Z naší činnosti

9. členská schůzka KKO z. s., dne 4. 11. 2024

Na začátku schůzky, přednesl předseda KKO z. s. Jiří Číp několik klubových informací. Předně přivítal hosta z Doubravníku Jardu Procházku, který nám přijel promítnout starší diapozitivy z Argentiny. Dále pak informoval o změně ve vydávání klubového časopisu Ostník, který bude od roku 2025 vycházet jako čtvrtletník. Redaktorem časopisu bude Petr Faldýn. Ota Ostravský seznámil členy s poplatky na rok 2025. Zvýšen bude jen členský poplatek na 200 Kč/rok. Předseda pak předložil plán práce na rok 2025, který bude schválen na členské schůzi v únoru 2025. Nakonec informoval členy o vánočním večírku, který proběhne 13. 12. 2024 v restauraci OAZA od 16. hodin. JČ

Vzácný host z Brna - Jarda Procházka si přijel zavzpomínat na staré časy. Hlavní náplň byly první cesty do Argentiny v letech 1992 a 1995. Jarda byl dlouhá léta zastáncem focení na diapozitivy, i když focení digitálním fotoaparátem bylo už běžné a obrázky se stále zdokonaľovaly. Takže se promítalo přes diaprojektor. Přednášky z těchto cest jsme již viděli zhruba před 30 roky. Tentokrát Jarda vybral nové diáky a komentář k nim byl skvělý. Prezentace se všem velmi líbila. KL

Obrázky našich členů

Na zadní straně se nacházejí titulní strany Ostníku roku 2024

Pleiospilos leipoldtii L. Bolus, 2: 278, 1931.

Na titulní straně je obrázek patřící do skupiny mesemb. Podzim je termín, kdy tyto sukulenty kvetou. Nejčastěji jsou to rody *Lithops*, *Faucaria*, *Pleiospilos*, *Conophytum* a další. Rod *Pleiospilos* obsahuje přes 40 druhů s platnými i neplatnými názvy, kde nejznámější je *P. bulosii*, tentokrát představují *P. leipoldtii*. O rodu *Pleiospilos* si můžeme napsat někdy příště. Je to příjemné zpestření sbírky, kdy se odpoledne rozzáří desítky květů. Všele doporučují alespoň malou kolekci mesemb.

Příspěvky na rok 2025

- Cena členského příspěvku na rok 2025 činí 200.- Kč
- Cena časopisu Kaktusy za ročník 2025 zůstává stejná tj, 410.- Kč, s poštovným
- Cena Ostníku v letošním roce zůstává na 150.- Kč. Ostník bude k dispozici čtvrtletně (březen, červen, září, prosinec) tj. 4 x ročně o 20 stranách na jedno číslo. JČ

POZOR SOUTĚŽ !!!

Vážení přátelé, zveme vás všechny do soutěže o nejlepší foto roku 2025. V měsíci březnu, červnu a září otiskneme v časopise Ostník vaše foto rostlin a kaktusů. Maximální počet fotek jsou dvě fotky ve čtvrtletníku, z kterých vybere redakční rada foto kvartálu a ze tří vybraných pak určí vítěznou fotku. Dodavatel nejhezčí fotografie pak bude v měsíci prosinci vyhlášen v časopise Ostník a na vánočním večírku odměněn. Foto zasílejte na níže uvedené emailové adresy s popisem a autorem soutěžního příspěvku. Již teď se na vaše příspěvky těší redakční rada.

Jiří Číp - jiri.cip@mobal.cz

Pavel Faldýn - s1101@seznam.cz

100 let KK Astrophytum Brno, z. s.

2. část

Třetí údobí spolku je doba těsně před druhou světovou válkou a doba světové války. Přestal mohutný příliv importů i semen, specializace pozbyla svůj význam a začíná se více dbát na estetické stránky, s čímž souběžně jde snaha uchovat co nejvíce rostlin ve sbírkách. Počet členů spolku značně klesl, zato však stoupá úroveň, takže co do kvality rostlin i pěstitelů, převyšuje doba válečná předchozí údobí. Tato doba přinesla řadu negativních zásahů do spolkové činnosti. V roce 1940 bylo zastaveno vydávání Kaktusářských listů a přistoupilo se k rozesílání cyklostylovaných oběžníků. Velkou zásluhu o jejich vydávání měl pan Šimek, který vedl jejich redakci. Abychom dobře pochopili tehdejší dobu, je nutné se zmínit i o některých kaktusářských sbírkách a o jejich osudech těsně před, během a po válce. Kaktusářství tak, jak tomu rozumíme z dnešního hlediska, se začalo prakticky rozvíjet až po roce 1924, kdy byla založena samostatná kaktusářská organizace. Na celé Moravě byla jediná velkorysá sbírka kaktusů, nebyla ovšem v Brně, ale v Lednici. Vznikla někdy počátkem století, kdy ve slavném zámeckém parku byly postaveny rozsáhlé skleníky, z nichž jeden byl vyhrazen kaktusům. Sběrka se stala po roce 1918 přístupnou veřejnosti a měla pro propagaci kaktusářství velký význam.

Kaktusy zde byly pomalu větší atrakcí než vlastní lednický zámek. Po první světové válce byla v Brně založena univerzita. Při přírodovědné fakultě se zde pěstovaly i kaktusy, mimo toho zde byla i městská botanická zahrada. Obě botanické zahrady vykonaly mnoho pro propagaci sukulentních rostlin. Zvláště v univerzitní zahradě vyrostla během let postupně poměrně pěkná sbírka kaktusů. Kaktusy tu dorůstaly velkých rozměrů, hojně kvetly a vzbuzovaly u návštěvníků velkou pozornost.

Sběrka měla ovšem léta dobrá i méně dobrá, jak tomu u veřejných sbírek často bývá. Městská botanická zahrada byla po několika letech zrušena a tak zanikla i početná sbírka kaktusů. Skutečné sbírky kaktusů počaly vznikat teprve kolem roku 1925. Dříve to nebylo možné, protože v Brně nebyl v tehdejší době žádný specializovaný podnik, který by se zabýval pěstováním nebo prodejem kaktusů. Kaktusáři byli proto odkázáni na Prahu. Pak ovšem byl založen kaktusářský spolek, byly navázány čilé obchodní styky s cizinou a začaly se zákonitě objevovat i první sbírky kaktusů. Jedním z nejagilnějších členů nově vzniklého spolku byl Bedřich Weingart. Stal se kaktusářem počátkem roku 1928, záhy se však dostal mezi přední teoretiky i praktiky. Na terase rodinného domku v Černých Polích pěstoval obsáhlou sbírku ve speciálních skříních, starých akváriích i mimo ně. Měl větší sbírku oreocereusů, čilských rostlin, ale s úspěchem pěstoval i nejrůznější jiné druhy, od astrophyt až po pseudolobivie. Osvojil si dokonale techniku roubování semenáčků a dosti rychle vypěstoval i větší rostliny. Mnohé z nich jsou zvěčněny na vyobrazeních v různých ročnících časopisu Kaktusář. Byl totiž i velmi dobrým fotografem.

Další postavou brněnského kaktusářství byl František Tišer. Nikdy nekupoval drahé importy a sběratelsky se začal uplatňovat teprve až po roce 1928. Bydlel v Židenicích, kde v zahradě měl skleník z pařeništních oken a v něm umístěnu svoji sbírku. Jeho zvláštností bylo, že měl rád pouze malé kaktusy. Když některý příliš narostl, prostě ho vyřadil. Přitom kaktusy uměl velmi dobře pěstovat, sbírka měla pěkný vzhled. Na zimu stěhoval kaktusy do bytu, kde je přezimoval v předsíni, v pokoji, v kuchyni umístěné na poličkách, ve spižárně i na skříních v ložnici. Před válkou se odstěhoval do Prahy a i zde zůstal věrný své zálibě v malých rostlinách.

V třicátých letech si postavil v Černých Polích skleník Bedřich Jajó. Skleník byl asi 10 m dlouhý a ihned byl zaplněn rostlinami. Jajó totiž koupil obsáhlý kaktusový materiál od M. Jedličkové, která likvidovala. Navázal spojení s A. V. Fričem a později i s C. Backebergem, od kterých získal zajímavé importy. Byl také celé čtyři měsíce na návštěvě u Backeberga ve Volksdorfu a přivezl si mimo cenné zkušenosti i dosti rostlin. Po několika letech však byla sbírka zrušena, neboť majitel se přestěhoval a měl potom pouze menší sbírku před oknem.

Velmi pěkná byla sbírka gymnokalycií ing. Bohumila Ryšánka. Byl šéfem transformační stanice v Brně-Černovicích. Tam měl rostliny umístěny v několika pařeništích. Jeho zásluhou byly vypěstovány semenáčky *G. mihanovichii* var. *fridrichii* z importních semen od Harry Blossfelda. Ing. Ryšánek utrpěl asi v roce 1937 velmi vážné poranění při expozi v transformovně a musel se dalšího pěstování kaktusů vzdát. Celá sbírka přešla do rukou Zdeňka Fleischera.

Speciální sbírku gymnocalycií měl také Antonín Hlinecký, který měl v Medlánkách skleník i pařeniště. Sbírkou, kde bylo mnoho velmi cenných rostlin byla v pozdější době zničena mrazem. Také arch. Otta Eisler se specializoval, a to na cereusy. Vznikla hodnotná sbírka mohutných rostlin. Z větší části zanikla při náletech na Brno. Na echinofossulocactusy se specializoval Petr Krejčí. Měl jedinečné importy, dovezené přímo od Ferdinanda Schmolla z Cadereyry. I tato sbírka bohužel zanikla za okupace. Echinocereusy pěstoval i A. V. Šimek. Měl pařeniště u své chaty v Lelekovicích u Brna, přímo pod Babím lomem. Měl neobyčejně šťastnou ruku, echinocereusy a také jiné kaktusy (výhradně mexikáni) rostly rychle a přitom výborně vytrňovaly. Na zimu převážel Šimek sbírku do svého bytu na Bratislavské ulici. Tam byla také zničena při bombardování v roce 1944.

Zvláštní kapitolu je nutno věnovat sbírkám Otakara Sadovského. Importy, které pěstoval v letech 1925 - 1927 přešly do jiných sbírek. Teprve asi v roce 1936 se O. Sadovský vrátil ke kaktusům, když přesídlil do rodinného domku v Žabovřeskách, kde měl k dispozici zahradu. Postavil skleník, dvě řady pařenišť a vytvořil v krátké době speciální sbírku astrophyt, která byla naprosto bez konkurence. Dělal pokusy (úspěšné) s křížením astrophyt a zkušenosti, které získal, jsou publikovány v knize *Kakteen-Sterne*, kterou vydal společně s Waltherem Haagem. Za války se celá sbírka přestěhovala do skleníků Zdeňka Fleischera. Po krátké době začal O. Sadovský zakládat sbírku novou a netrvalo dlouho a vznikla opět překrásná sbírka, tentokrát zaměřená na Mexiko. Také tato sbírka ke konci války následovala astrophyta ke Zdeňkovi Fleischerovi. Nadprůměrných výsledků dosahoval také Jan Kolář, který se tak stal nesporně nejúspěšnějším "okýnkářem" v Brně. Bydlel na Botanické ulici a všechna okna, která byla obrácena k jihu, ozdobil vkusnými předokenními skleničky. Specializoval se převážně na mexické miniatury. Byl také specialistou na druhy s obzvláště jemnými semeny. Za války se přestěhoval do Pellicovy ulice na jižní úbočí Špilberku. Zde měl k dispozici terasu, takže mohl sbírku podstatně rozšířit. Neměli bychom zapomenout také na dva nadšené kaktusáře, kteří předčasně zemřeli. Jedním z nich byl Josef Pujman. Měl pěkný skleník s několika pařeništi ve své zahradě v rodinném domku v Obřanech. Jeho velké rostliny, většinou jihoamerické druhy, se rozešly po jeho smrti do jiných brněnských sbírek. Stejný osud měly kaktusy od dalšího brněnského pěstitele Josefa Hoška. Ten měl rovněž skleník a pařeniště v Řečkovicích. V jeho sbírce byly četné mexické rostliny, zvláště za pozornost stály rozměrná astrophyty, statné ferokaktusy, *E. grusonii* atd. Po léta - až do svého odchodu do Prahy - patřil mezi přední brněnské kaktusáře i Dr. Jan Valníček. Bydlel v Černých Polích. Sbírkou měl umístěnou na nejslunnějším místě v zahradě. Dr. Valníček měl kompletní sbírku koryfant. I tato sbírka později přešla k

Zdeňkovi Fleischerovi. V Brně žil jeden z nejoddanějších přátel A. V. Friče, senátní prezident Čabrada. Na úpatí Kraví hory měl skleník a v něm pěstoval téměř výhradně kaktusy, jež si osobně přivezl od Friče. Byly tam četné importy a měl mnoho Fričových famatimensisek. Pěstoval také botanické druhy phyllokaktusů.

Na tomto místě se musím zmínit také o sbírce tehdy začínajícího kaktusáře Dr. Bohumila Schütze, který významnou měrou proslavil brněnské kaktusářství i za hranicemi Československa. Kaktusy začal sbírat asi okolo roku 1922. Původně měl předokenní skleníčky ve třetím patře činžáku v dřívější Pražské nyní Lidické ulici. V roce 1934 se přestěhoval do Žabovřesk, kde si postavil skleník. Původně byl 4 m dlouhý a brzy byl zaplněn kaktusy, takže nezbylo nic jiného, než zřít další pařeniště. Než si postavil skleník, měl docela slušnou sbírku gymnokalycií. Ve skleníku sbírku rozšířil i na jiné rody, avšak gymnokalycia byla vždy v popředí jeho zájmu. Sběrka gymnokalycií byla před jeho smrtí prodána do tehdejší "Technické a zahradní služby města Brna", v současné době přešla do majetku dcery Zdeňka Fleischera, její další osud je však asi velmi problematický.

Po válce nastalo nové období, počal se vydávat časopis, byly navázány styky s cizinou a hlavní snaha byla věnována tomu, aby sbírky kaktusů byly doplněny rostlinami, které byly popsány během druhé světové války. Zdárně se rozvíjející styky s cizinou a snaha řady nadšených kaktusářů, kterým se podařilo zachránit to, co nezničila válečná vřava, byly násilně přetřhány komunistickým pučem v roce 1948. Bylo to období likvidace tehdejších spolků, o vytvoření celostátní kaktusářské organizace nebyla ani řeč. Na doporučení tehdejšího Národního výboru se brněnský spolek kaktusářů musel začlenit jako zájmový kroužek do Zoologické zahrady v Brně. Ještě předtím, v roce 1951 došlo také k zastavení vydávání Kaktusářských listů, údajně z důvodu úsporných opatření v hospodaření papírem. Dnes - s odstupem času je jasné, že to byl pokus tehdy se k moci deroucí "nové" elity národa, potlačit svobodu a práva určité skupiny lidí, jejichž zájmy a styky s cizinou se jaksi nehodily do krámu. Místo Kaktusářských listů měla zaujmout Živa, kde měly být v každém čísle vyhrazeny čtyři strany textu kaktusům, to však nebylo dodrženo.

Vedení ZOO skutečně vycházelo Astrophytu vsťříc. Projektantem v ZOO byl člen spolku arch. O. Eisler, který plánoval v té době zřízení botanické zahrady na Mniší hoře. Byly vypracovány dokonce plány na výstavbu dvou velkých skleníků a velkého alpínia. Všechny tyto velkolepé a krásné plány však zůstaly pouze na papíře, údajně opět z důvodů nutnosti úspor. Vedení brněnské Zoologické zahrady umožnilo i publikační činnost. Musíme se zde zmínit o sešitech, které Zoo vydávala pro svoje zájmové kroužky. V letech 1961-1963 vyšlo celkem jedenáct sešitů a každý obsahoval literární příspěvek některého z členů tehdejšího Astrophyta. Je zajímavé přečíst si některé příspěvky, zajímavá jsou i jména pisatelů článků. Vedle Dr. Schütze se tu objevují jména Pohanka (jednatel), Pohanková, Pechánek, Josef Kučera (jednatel 1962-3), Josef Moučka (jednatel 1963). Zajímavé je, že tu publikoval i Ot. Sadovský, ovšem v docela jiném oboru, neboť v té době se zabýval orchidejemi. Tyto tisky byly podnětem pro zesnulého prof. Křupku (a vzorem) k založení edice Fričiana v Olomouci.

Jak již bylo uvedeno, časopis "Kaktusářské listy" vycházel v Brně až do roku 1951. Byl společným orgánem obou tehdy existujících kaktusářských spolků v Praze a Brně. Od roku 1953 byl informačním orgánem Astrophyta "Oběžník", který vycházel v Praze. Počínaje rokem 1956 byl přejmenován na „Věstník všech kaktusářských spolků v ČSR". Když v roce 1965 umožnila Botanická zahrada v Liberci vydávání skutečného odborného kaktusářského časopisu "Kaktusy", uvítalo to brněnské

Astrophytum jako velkou vymoženost a poskytlo mu plnou podporu. Vraťme se však ještě o několik let zpět.

Zoologická zahrada nebyla posledním patronem Astrophyta. V důsledku určitých reorganizačních změn v ZOO musel v Brně brněnský spolek hledat jinou organizaci. Tou se stal ZK ROH Státních orgánů v Brně na Dvořákově ulici. Spolupráce to byla opět dobrá. Období organizačních změn skončilo v roce 1969, kdy se Astrophytum stalo jednou ze základních (a zakládajících) organizací nově ustanoveného Svazu českých kaktusářů. Se vzrůstající oblibou kaktusářství a s tím spojeným růstem členské základny Astrophyta, se projevila potřeba vlastního občasníku, kde by výbor spolku mohl informovat své členy o všem důležitém, co se uskutečnilo a s připravovaným programem další činnosti.

Tak vznikl nápad vydávat AZ - Astrophytum zpravodaj (později přejmenovaný na AZET zpravodaj). První číslo vyšlo v listopadu 1970. Jako organizační pojítka i pohotový informátor si AZ získal u členů značnou oblibu a popularitu. Toto vše jsou důležité momenty v životě spolku i kaktusářů ve spolku organizovaných (nutno podotknout, že dobrovolně, bez v té době hojně využívaných "musů").

Další významnou událostí byl první sjezd československých kaktusářů, který se uskutečnil 11. a 12. září 1954 v Brně. Bylo to poprvé v dějinách čs. kaktusářství, že se sjeli kaktusáři z Prahy, Ostravy, Kolína, Pardubic, Olomouce, Brna i ze Slovenska, aby pobesedovali nad rostlinami a sešli se na společnou schůzi. Zde vyslechli účastníci přednášky, následovala přátelská beseda, nechyběla ani návštěva známé sbírky př. Fleischera v Brněnských Ivanovicích. Na setkání nechyběly takové kapacity jako R. Šubík, ing. Pažout (Praha), J. Vojta (Pardubice), E. Zavadil (Ostrava), L. Kozelský (Kolín) a řada dalších. Celý podnik se tak zalíbil, že bylo usneseno pořádat takové sjezdy každoročně. Tehdy bylo Astrophytu Brno třicet let.

Čtyřicetileté výročí založení Astrophyta bylo oslaveno celostátním sjezdem kaktusářů v roce 1964. Byl to první „velký“ sjezd. Sjelo se přes 400 kaktusářů, aby vyslechli přednášku cestovatele W. Rausche, který se nedlouho předtím vrátil z cest po Argentině. Tak byla založena tradice mohutných sjezdů s velice hodnotnou odbornou náplní. Pro Astrophytum měla neobyčejný význam výstava, uspořádaná v Domě pionýrů v Lužánkách v listopadu 1955. Pořadatelem byla sice Technická a zahradní správa města Brna, ale Astrophytum zde mělo svoji expozici. Tehdy se přihlásilo hodně zájemců a mnozí se skutečně stali členy spolku.

Byl to kvalitní nábor, protože z těchto členů se v krátké době někteří projeví jako výborní funkcionáři. Členská základna Astrophyta se nepřetržitě rozrůstala i vzdor tomu, že desítky členů byly uvolňovány pro nově vznikající organizace v Ostravě, Olomouci, Zlíně, Kroměříži, Vyškově, Znojmě, Uherském Hradišti, Jihlavě atd. V tomto jubilejním roce zaznamenal spolek skutečně Skleník Technické a zahradní služby města Brna rekordní počet členů, totiž přes v 450. Schůzky se konaly napřed v restauraci na Minské ulici. Separovaná místnost byla vždy přeplněna. Výbor uvažoval o jiné možnosti, ale z jakési setrvačnosti se řešení odkládalo až do doby, kdy restaurace byla uzavřena a přeměněna na bufet. Po pokusech získat jinou vhodnou místnost se podařilo najít pochopení u děkanátu přírodovědecké fakulty Univerzity Jana Evangelisty Purkyně (nyní Masarykova univerzita). V jejích posluchárnách se brněnští kaktusáři scházeli každý měsíc od května 1962. Nejdříve stačila menší posluchárna, avšak již během krátké doby bylo nutno provést záměnu za posluchárnu větší, neboť návštěvníků schůzí neustále přibývalo. Program schůzí byl vždy pečlivě připravován výborem. Ustálil se nakonec na určitém postupu, kdy po zprávách z činnosti spolku byly promítány barevné diapozitivy. Za 12 let přednášek na fakultě jich bylo promítnuto hodně přes 20 tisíc. S

postupem času a s vývojem barevných materiálů (inverzních) a také s možností tyto materiály dostupně koupit, se úroveň přednášek neustále zlepšovala. Jako přednášející se na schůzích vystřídali význační českoslovenští odborníci a přátelé ze zahraničí.

Do Brna jezdili významní zahraniční cestovatelé, kteří se zde rádi podělili o své zkušenosti se sběrem kaktusů v nalezištích. Poměrně málo bylo výstav. Po výstavě v roce 1955 se Astrophytum podílelo na výstavě, pořádané Vysokou školou zemědělskou a Moravským muzeem roku 1971 a roku 1973 uspořádalo společně s Botanickou zahradou UJEP zdařilou výstavu v palmovém skleníku botanické zahrady. Menší výstavní činnost souvisela s náklady na konání výstavy, které byly v Brně daleko vyšší, než v menších městech. Pro obyvatele Brna nebyly v té době kaktusy v té době kaktusy takovou nezvyklou atrakcí, propagační význam nebyl tedy takový, aby vyvážil riziko a vynaložené úsilí obětavých členů. Vždyť tradice spolkových výstav se teprve vytvářela.

Co z Brna v té době dělalo kaktusářsky zajímavé město pro naše i zahraniční kaktusáře, to bylo množství sbírek, většinou specializovaných na některé rody kaktusů. Návštěva význačnějších sbírek v Brně a okolí se nedala uskutečnit za jeden nebo dva dny. V tomto ohledu dosáhlo Astrophytum v době po druhé světové válce a především pak okolo roku 1970 opravdového vrcholu. Tato úspěšná bilance, kde převažovala aktiva úspěchů, byla výsledkem dlouholeté, soustavné práce, založené na péči o teoretický i praktický rozvoj znalostí v pěstování kaktusů. Pozornost byla také věnována tomu, aby mezi kaktusáři byly udržovány a prohlubovány dobré a přátelské vztahy.

Z veřejných sbírek je nutno jmenovat sbírku Zahradnictví města Brna. Vznikla v roce 1950, kdy začleněním do komunálního podniku přešla do vlastnictví města velká sbírka Zdeňka Fleischera. Zahradnictví města Brna správně pochopilo neobyčejnou kulturní hodnotu této sbírky. Byly vytvořeny vhodné podmínky pro její další rozvoj. V roce 1960 byl postaven 30 m dlouhý skleník, ve kterém byla instalována převážná část rostlin.

V té době to byl největší kaktusový skleník v republice a také ostatní plocha věnovaná pěstování kaktusů pro trh byla značná. Sbírka měla již prakticky čtyřicetiletou tradici a byly zde uloženy četné autentické rostliny, které mimo hranice naší republiky byly dávno vyhynulé (nutno brát v úvahu to, že dosud nevypukla horečka návštěvy nalezišť a s tím spojené nálezy nových kaktusů – pozn. autora). Téměř každý specialista ve sbírce našel obsáhlý studijní materiál, poněvadž všechny sběratelsky zajímavé rody tu byly zastoupeny v početných sortimentech. Všechny rostliny byly ve výborném stavu, díky dokonalé kultuře a obětavé péči, kterou jim věnoval Zdeněk Fleischer. Rostliny byly často vystavovány a byly reprezentativním výstavním materiálem města Brna na celostátní zahradnické výstavě v Praze a v roce 1961 dokonce na mezinárodní výstavě v Erfurtu (tehdejší NDR – pozn. autora). Expozice byla vyznamenána zlatou medailí, což byl v těžké konkurenci nesporný úspěch. Je nutné si uvědomit, že Erfurtské kaktusářské podniky měly po více jak sto let vedoucí postavení v celém světě. A také firma Haude jun. vynaložila velké úsilí na to, aby ve svém městě získala nejvyšší uznání pro sebe. Sbírka Zdeňka Fleischera (v té době již sbírka Zahradnictví města Brna – pozn. autora) měla pro rozvoj kaktusářství velký význam. Poptávka po kaktusech a dobrém pěstitelském materiálu neustále stoupala a tak např. v Brně samém byla zřízena speciální prodejna kaktusů na tř. Vítězství nyní Masarykově třídě.

V padesátých letech byly v Brně celkem čtyři amatérské skleníky a pátý se stavěl. Ostatní členové kroužku pěstovali kaktusy v pařeništích nebo v předokenních

sklenicích. Těch bylo samozřejmě nejvíce. Mezi členy *Astrophyta* se začala rozvíjet specializace na určité rody kaktusů. Omlouvám se předem, že zde mohu na některé sbírky zapomenout a neuvést je, ačkoliv by si tuto pozornost jistě zasloužily. Uvádím pouze ty, o kterých jsem se dověděl z dostupné (pro mne) literatury.

V Medláncích měl na tu dobu velmi početnou sbírku rebutií Antonín Hlinecký, architekt Otta Eisler se věnoval pěstování *Cereusů*, Zdeněk Andrejs se zaměřil na *Gymnocalycia*, Heda Pohanková měla sbírku *Echinocereusů*. Jednatel spolku Jaroslav Pohanka se specializoval na *Mammillarie*, Josef Moučka dokonce pouze na háčkovité *Mammillarie*, Jan Pechánek pěstoval speciálně *Echinofossulocactusy* a *Thelocactusy*. Jan Bouška se specializoval na rod *Notocactus* a Jan Kolář hlavně na rod *Toumeyia* a jiné mexické miniatury. Nelze opomenout i sbírku Bohumila Schütze, která pozůstávala z vybraných rostlin nejrozmanitějších rodů, přičemž její jádro tvořila speciální sbírka *Gymnocalycií*. Zajímavé je čtení již zmiňovaných *Věstníků*, zvláště část o činnosti jednotlivých kaktusářských spolků a tedy i *Astrophyta* Brno. Dovídáme se zde, že na výroční schůzi v roce 1963 byl schválen nový výbor ve složení: předseda - Dr. Schütz, místopředseda - pplk. Pechánek, jednatel - Moučka, pokladník - Ing. Neumann, knihovník - Dr. Hrabě, zapisovatel - Dr. Vališ, referent pro styk s Bot. zahradou - St. Husák, revizoři účtů - Hlinecký a Raus. Zároveň byly ustaveny sjezdové komise s předsedy: organizační - ppl. Andrejs, propagační - insp. Konvička, výstavní - Fleischer, hospodářská - Ing. Neumann, péče o zahraniční hosty - řed. Kolář, kulturní - Bouška, tisková - manželé Pohankovi.

Ve dnech 7. a 8. září 1963 se v Brně konala I. Odborná konference specialistů pro rod *Gymnocalycium* za přítomnosti cca 130 účastníků, byli přítomni i zahraniční účastníci. Ze známých jmen je nutno jmenovat G. Franka, Ing. Otta, p. Bozsinga s chotí, G. Mosera. Na konferenci bylo předneseno několik pozoruhodných přednášek, neděle byla věnována prohlídce brněnských sbírek. Zatím co výroční schůze v roce 1964 opět potvrdila ve funkcích stejná jména kaktusářů jako v roce 1963, bylo konstatováno, že se členská základna přehoupla přes číslo 200 a že pravidelných schůzí se účastní okolo 100 členů.

Ve dnech 25. a 26. července se v Brně uskutečnil celostátní sjezd kaktusářů. Pro brněnské *Astrophytum* to byla velmi významná událost, neboť sjezd se konal při příležitosti tří výročí. Díky vydatné podpoře Dr. Sedláka a Fr. Šmída se podařilo zajistit nové prostory v Aule přírodovědné fakulty na ulici Botanická.

Během posledních let se na přednáškách v Brně vystřídala dlouhá řada lektorů domácích i zahraničních. Lze kladně hodnotit fakt, že úroveň přednášejících má vysokou kvalitu, která roste také s tím, že se v poslední době otevřely hranice. O přednášky v *Astrophytu* je zájem a Brno prostě „táhne“. Abychom si alespoň trochu osvěžili, kdo vlastně u nás přednášel - jen ve zkratce: Hoofstadt (Belgie), H. Sanchez - Mejorada (Mexiko), F. Bozsing, W. Reppenhagen, F. Strigl, W. Opojení, E. Zechner, Wolf, Till (Rakousko), R. Haas, W. Rauh, Abraham, M. Haude (Německo), Mgr. Kabiesz (Polsko) atd. Z mimobrněnských (ti nejdůležitější): Dr. Dvořák, Elsner, Fahrner, Dr. Janoušek, Ing. Hájek, doc. Dr. Habermann, Jelínek, Dr. Maixner, Ing. Mazal, Mehwald, Paroulek, Dr. Říha, Šubík, Rektorič, Ing. Voldán, Dr. Plesník, Zavadil, Dr. Lux, Ullman, Zubr, Šnicer, Ing. Chvastek a řada dalších a dalších (omlouvám se těm, na které jsem zapomněl) – mnozí již bohužel nejsou mezi námi. Z členů *Astrophyta*: Fleischer, Dr. Gloser, Harašta, Hladký, Ing. Hovorka, Dr. Hrabě, Kundelius, Moučka, Macháček, Ing. Němec, Ing. Odehnal, Pechánek, Sadovský, Dr. Schütz, Schön, Straka, Ing. Stuchlík, Dr. Tománek, Dr. Tesařík, Vališ, Ing. Neumann atd. .... opět mnozí již nežijí.

převzato z internetových stránek KK *Astrophytum* Brno

Už několik desetiletí jezdíváme z Ostravy do Brna, podívat se na pěkné sbírky kaktusů. Časté byly i návštěvy brněnských výstav, které jsou dodnes jedny z velmi kvalitních a perfektně uspořádaných. Musím vzpomenout i sympozia, která jsou završením kaktusářské sezóny, kde se asi půli října sejde desítky kaktusářů na závěrečný pokec. Součástí jsou nádherné prezentace předních našich i zahraničních přednášejících. Přejeme KK Astrophytum do další stovky hodně úspěchů. KL

Okénko hosta - Jan Čáp

Návštěva Ostravy, spojená s přednáškou bude první Honzovo zastavení u nás. Klubovou schůzku 6. 1. 2025 obohatí o velmi zajímavou přednášku likvidace škůdců na rostlinách. Honza nám napsal také něco o sobě:

„Jsem z Kratonoh, vesnice na půli cesty mezi HK a Chlumcem nad Cidlinou. První kaktus jsem dostal v roce 1968 v 11 letech. Byla to Lobivia pentlandii, jejího vegetativně množeného potomka mám dodnes. Asi mě to poznamenalo, protože jsem se později dal na lobívie, přeložil jsem obě Rauschova díla Lobivia 75 a 85 a pro Plzeňské fórum jsem psal seriál o lobívkách. V posledních letech mě zaujaly parodie, ale jinak mám i leccos jiného. 25 let jsem dělal ve zkušební stanici polní pokusy pro uznávání a zavádění nových odrůd zemědělských plodin a pesticidů se zaměřením na houbové choroby. Samozřejmě že získané zkušenosti se mi hodí i v kaktusaření. Přednáška není jen dílem svým, spolupracuju s Pavlem Peregrínem z jičínského klubu, ten je zase machr hlavně na škůdce, a tak jsme to dali dohromady.“

Tak už se teda těšíme na zajímavou přednášku.

JČ

Okénko hosta - Miroslav Sochůrek

Náš březnový host Mirek Sochůrek nám napsal něco o sobě:

„Už přes 40 let pěstuji kaktusy v Mikulově, předtím K. Vary, kde jsem začínal v karlovarském spolku. Tenkrát měl spolek přes 100 členů, nyní už zanikl. Pěstování kaktusů se věnuji celkem přes 50 roků. První rod, který mi zaplnil malý skleniček, byly ferokakty a následovala gymna. Potom na dlouhá léta a to už ve skleníku 35m², převládly sulky, jako následek osmi cest, které jsem podnikl do Bolívie. Přibyla velká kolekce mediolobivií a s tím samozřejmě cesty do Argentiny. Pak všehochuť z Mexika i z jeho poloostrovní části Baja a po cestě do Peru došlo k zaplevelení o peruánské rostliny. Bolivijské rostliny jsem vzhledem k jejich trsovitému růstu a nároku na jejich stále nutné zeštíhlující úpravy a také nepochopení objevitelské snahy celníky, pomalu vytěsnil. Momentálně mne těší kytky s chilským původem, ale naplnění tužeb mi přináší především Argentina. Přidal jsem zastřešené pulty s ověřením otevřené kultury a přidal jsem si starosti i pro jiné vegetační období s kytkami z Afriky, jako lithopsy, konophyta, othony, tylecodony apod., čímž jsem si zkomplikoval výpravy v našem zimním období.“

Miroslav Sochůrek na lokalitě v horách

Na závěr mohu říci, že toto naše "postižení" považuji za velice šťastné a motivující, ale bohužel vedoucí ad fin ke kompostu neb není následovník. Myslím, že ostravský spolek už zde byl několikrát a každý zde bude vždy vítán.“

Jiří Číp

Naši jubilanti

Ing. Klouda Pavel, 16. 12. 1954 - 70 let

Je to deset let, kdy jsem vzpomínal v Ostníku šedesátiny našeho dlouholetého člena Ing. Pavla Kloudy. Ani jsme si nevšimli, jak těch deset let rychle uběhlo a Pavel už slaví 70 let. Vynikající pěstitel kaktusů, ale i jiných sukulentů začal docházet do Kroužku kaktusářů Cereus v Porubě, někdy v druhé půli osmdesátých let. Hned se aktivně pustil do klubové činnosti, pomáhal při organizování výstav kaktusů apod. Jeho rostliny byly vždy ozdobou porubských výstav, stejně jako dnes společných výstav našeho Klubu. Nyní už dlouhá léta je správcem našich webových stránek, kde pravidelně dodává aktuální informace o činnosti KKO, za což mu moc děkujeme.

Na vánočních schůzkách se podílí na dobré organizaci tomboly, kde pěstitelé věnují své přebytky a udělají tak radost svým přátelům. Pavel svým milým a přesvědčivým jednáním dovede získat do Klubu i nové členy. Je to tím, že má dlouholeté zkušenosti s jednáním s lidmi jako školský pracovník.

Pavel Klouda a Michal Rec z Olomouce, vpravo pohled na část sbírky, 27. 5. 2024

Přejeme našemu kamarádovi do dalších let především hodně zdraví, štěstí, rodinné i pracovní pohody, ale také hodně pěstitelských úspěchů a radostí s pichlavými kaktusky.

Lumír Král

A. V. Frič - 80 let od úmrtí

(8. 9. 1882 Praha - 4. 12. 1944 Praha, 62 let)

Jsou kaktusářské legendy, na které by se nemělo zapomínat. Jedna z nich je Alberto Vojtěch Frič, český etnograf, cestovatel, botanik, kaktusář, fotograf, novinář a spisovatel. O A. V. Fričovi bylo napsáno mnoho článků. Paradoxem je, když jsem začínal psát články do Ostníku od roku 1982, tak jsem psal o jeho 100. výročí narození. V článku jsou vzpomínky na Fričové kaktusářské začátky, popsáno jeho osm cest do Ameriky apod.

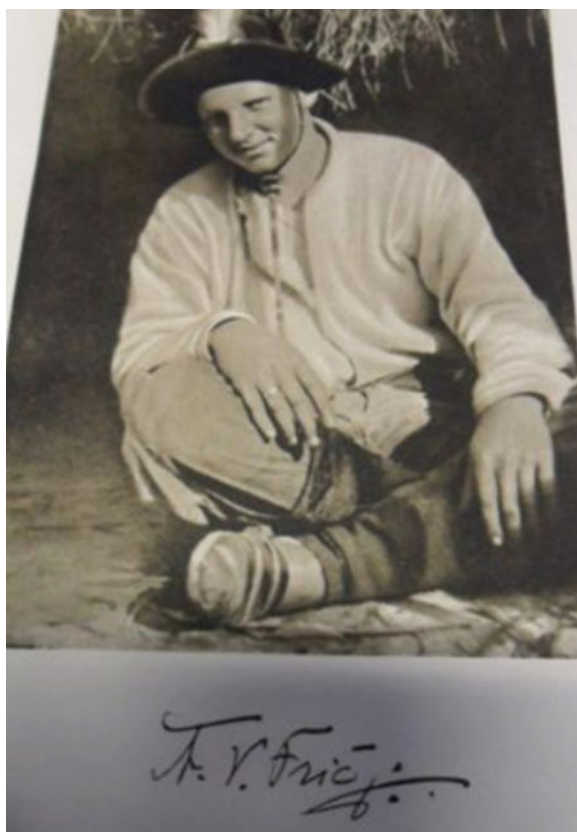
Kromě článků o kaktusech v různých časopisech je bohatá i jeho publikační činnost, kde napsal několik knih, jako „Strýček indián“, „Dlouhý lovec“, „Hadí ostrov“ a další. Potom začal Frič v „Pestrém týdnu“ otiskovat kulturně národopisné obrázky Indiánů, později o dobrodružství Čerwuiše v Evropě. Obrazy ze života indiánů nakonec shrnul v knize „Indiáni Jižní Ameriky“, která vyšla v roce 1943.

Když se schylovalo k válce, přestal se holiť, vycházet z Božínky, žil ve svých sklenicích a v laboratoři celý zaujat pokusy. V zimě mu zmrzla opět sbírka. Zachránil jen několik kousků a tak začal dělat pokusy se zeleninou. Vytvořil několik zajímavých kříženců, které se objevily i na trhu.

V prosinci přichází smutná zpráva, že dne 4. 12. 1944 skonal A. V. Frič na Bulovce. České, ale i světové kaktusářství ztratilo velkou osobnost. On, který prošel divočinou křížem krážem, který prodělal malárii, který byl potrhán jaguárem, zemřel. Frič se škrábl o hřebík v králíkárně, poranění nevěnoval pozornost, bohužel tetanus však vykonal své. Letos vzpomínáme 80. výročí úmrtí A. V. Friče. Tímto konstatováním bych chtěl tuto vzpomínku na AVF zakončit, určitě se bude o tomto výročí hodně psát.

Nyní se loučím s vydáváním Ostníku, kde poslední, krátký článek je opět věnován A. V. Fričovi, tentokrát 80 let od jeho úmrtí. KL

Odstupující redaktor Ostníku přeje všem čtenářům a spolupracovníkům do Nového roku 2025 především hodně zdraví, štěstí a spokojenosti, kromě jiného také hodně zajímavých a poutavých článků v Ostníku, v neposlední řadě také hodně radosti s milovanými kytičkami.

Obsah ročníku 2024

OBSAH – LEDEN 2024			
Z naší činnosti	2	Obrázky našich členů	82
Obrázky našich členů	2	Okénko hosta	82
Na úvod nového roku 2024	3	Vliv kyseliny sírové na klíčivost - 2 část	83
Obrázky z Mikulášské schůzky 2023 .	3	Lovci kaktusů - 2. část	85
Krása plodů - 2.	5	Polární záře nad Ostravou	89
Zkamenělé kaktusy	7	Setkání kaktusářů v Ustroni 2024	89
Naši jubilanti (Chvastek - 70 let)	11	Zájezd 2024	91
Klub kaktusářů v Ostravě - 70 let	13	Naši jubilanti	94
Historie botaniky v obrazech - 22.	14	Informace	95
Informace	15		
OBSAH – ÚNOR 2024		OBSAH – ZÁŘÍ 2024	
Z naší činnosti	18	Z naší činnosti	98
Obrázky našich členů	18	Obrázky našich členů	98
Setkání přátel mrazuvzdorn. Kaktusů	18	Výborovka u Jiřího Čípa	98
Sukulentní flora Djibouti	19	Lovci kaktusů - 3. část	99
Co se psalo v Ostníku před 50 lety - 5.	22	Výstava kaktusů 2024	103
Okolo Manaslu - Nepál 2023	23	Pobeskydí 2024	106
Naši jubilanti (Pospíšil 80 let)	30	Okénko hosta (Záhora)	109
Informace	31	Jaroslav Procházka – 80 let	110
		Informace	111
OBSAH – BŘEZEN 2024		OBSAH – ŘÍJEN 2024	
Z naší činnosti	34	Z naší činnosti	114
Usnesení	34	Obrázky našich členů	114
Co se psalo v Ostníku před 50 lety - 6.	35	Setkání gymnofilů 2024	115
Hybridy astrofyt	36	Nová kniha - Almanach 2024	115
Naši jubilanti (Jiří Číp)	38	Nová kniha od Jaroslava Záhory:	
Časopis CACTACEAE etc. skončil	40	Rod <i>Echinofossulocactus</i> ...	118
Obrázky našich členů	41	Slezské kaktusové dny	118
Setkání přátel mrazuvzd. kaktusů	43	Okénko hosta (Jaroslav Procházka)	119
V říši bodláků - část 7.	44	Jak prokazovat původ rostlin ...	120
100 let Velké Ostravy	45	Problémy týkající se pěstitelů	
Informace	47	(obecně) a pěstitelů kaktusů a sukul.	122
		Zamykání sezóna Chrudim 2024	124
		Informace	127
OBSAH – DUBEN 2024		OBSAH – LISTOPAD 2024	
Z naší činnosti	50	Z naší činnosti	130
Obrázky našich členů	50	Obrázky našich členů	130
Lovci kaktusů 1. část	51	Co se psalo před léty v Ostníku	131
Náš rodák - David Zeisberger	54	Okénko hosta	133
<i>Tephrocactus weberi</i> (Speg.) Backeb.	56	100 let KK Astrophytum Brno, z. s.	135
Opustil naše řady (Petr Mokroš)	58	Zemřel Petr Morávek	140
Salar de Uyuni	60	Brněnské sympozium 2024	141
Informace	63	Informace	143
		OBSAH – PROSINEC 2024	
OBSAH – KVĚTEN 2024		Z naší činnosti	146
Z naší činnosti	66	Obrázky našich členů	146
Obrázky našich členů	66	100 let KK Astrophytum Brno, z. s. - 2	147
Kaktusy v Les Saintes, Malé Antily	67	Okénko hosta (Jan Čáp)	153
The Cactus Hunters -		Okénko hosta (Miroslav Sochůrek)	154
sebrané báchorky o ochraně kaktusů	71	Naši jubilanti (Ing. Pavel Klouda)	155
Vliv kyseliny sírové na klíčivost		A. V. Frič - 80 let od úmrtí	156
rodu <i>Eriosyce</i>	74	Obsah ročníku 2024	158
Počasí jak na houpačce	78	Informace	159
Informace	79	Slovo na závěr	159
OBSAH – ČERVEN 2024			
Z naší činnosti	82		

Informace

- 6. 1. 2025 - Jan Čáp: postřiky a chemie pro pěstování kaktusů
- 10. 2. 2025 - členská schůze **vlastní promítání**
- 3. 3. 2025 - Miroslav Sochůrek: Argentina 2024 (Austrokaktusy)
- 7. 4. 2025 - Miroslav Cipár: nové druhy zeminy pro pěstování rostlin
- 5. 5. 2025 - Mario Snopka: Peru 2024
- 2. 6. 2025 - Martin Švidrnoch: Argentina 2025
- 11. - 13. 4. 2025 - symposium „Slezské kaktusové dny“ v RS Budoucnost ve Frýdlantě nad Ostravicí, organizace společně s Odziałem Slaski PTMK
- 4. - 6. 6. 2025 výstava kaktusů
- 20. - 22. 6. 2025 - zájezd do sbírek na Slovensko a Maďarska

- Schůzky pěstitelů kaktusů a jiných sukulentů s promítáním obrázků a přednáškou se konají **každé první pondělí v měsíci** (mimo letních prázdnin) v 17.hod., ve **Středisku přírodovědců v Ostravě-Porubě** (Čkalovova 1881/10, u zimního stadionu). Přijďte mezi nás.

Slovo na závěr

Čas letí jako voda, jak se říká, v nejlepším je třeba skončit. Bohužel i já musím jednou přestat a skončit s prací, kterou jsem dělal rád. Zdravotní problémy v poslední době, mě donutily pomalu přenechat organizaci Klubu novým členům. Postupně předávám funkce mladším kamarádům, kteří mohou klubové činnosti přinést nový impuls ke zlepšení. Pěkné výsledky se projevují hned po předání funkce předsedy, kterou jsem vykonával téměř 30 let, do rukou Jiřího Čípa. Podobně to bylo i s organizováním setkání kaktusářů Pobeskydí. Teď přichází na řadu ukončení funkce redaktora Ostníku, kterou jsem vykonával asi 40 let. První příspěvky v Ostníku byly už začátkem osmdesátých let. Obsáhlejší bylo pojednání o 100 letech narození A. V. Friče v Ostníku 1982. Roku 1985 jsem byl omylem zvolen jako redaktor Ostníku a vykonával funkci prakticky dodnes. Na počátku se psalo psacím strojem na blány, kde byl vidět každý překlep. Po revoluci v roce 1989 se začalo psát na papír A4 a kopírovat do formátu A5 jako sešit. Jak se postupně zlepšil tisk, mohli jsme si dovolit vložit do Ostníku i fotografie. Nakonec se přidala i barevná obálka. Končím s vydáváním, ale to neznamená, že se mě jen tak zbavíte. Bude-li to možné, určitě ještě nějaký článku napíši. Na závěr musím poděkovat všem přispívatelům, kteří dodávali články, fotografie a zpestřili tak obsah tohoto zpravodaje. Novému redaktorovi bych chtěl popřát hodně úspěchů a zajímavých příspěvků. KL

John Lennon:

„Až ti bude v životě nejhůř, otoč se ke slunci a všechny stíny padnou za tebe.“

Adresy autorů:

Číp Jiří, e-mail: jiri.cip@mobal.cz

Král Lumír, e-mail: lumir.kral@seznam.cz

OSTNÍK – PROSINEC 2024

zpravodaj pro potřeby členů Klubu

Tisk: Grafické a Tiskové studio L+L s.r.o., Ostrava

Vydavatel: Klub kaktusářů v Ostravě, z. s., IČ 024 17 235, 747 68 Kyjovice 170, prosinec 2024

Šéfredaktor: Lumír Král, O. Synka 1815, 708 00 Ostrava - Poruba, tel.: 605058070.

Objednávky, distribuce: Ing. Skoumal Vladimír, M.Bajera 6038/5, 708 00 O.-Poruba, mobil: 724137021

Titulní strany Ostníku 2024

Zpravodaj Klubu kaktusářů v Ostravě, z. s.

Číslo 526.
Ročník 53.
Leden 2024

Navajoa peeblesiana var. *maia*, jižně od Cameron, Arizona

leden

Zpravodaj Klubu kaktusářů v Ostravě, z. s.

Číslo 527.
Ročník 53.
Únor 2024

Copiapoa solaris, El Cobres (foto KL)

únor

Zpravodaj Klubu kaktusářů v Ostravě, z. s.

Číslo 528.
Ročník 53.
Březen 2024

Mammillaria polythele f. *inermis* Mart. - Nov. Act. Nat. Cur. 328, 1832

březen

Zpravodaj Klubu kaktusářů v Ostravě, z. s.

Číslo 529.
Ročník 53.
Duben 2024

Tephrocactus weberi (Speg.) Backeb., 1935. *Secantias* (foto L. Král)

duben

Zpravodaj Klubu kaktusářů v Ostravě, z. s.

Číslo 530.
Ročník 53.
Květen 2024

Turbinicarpus valdezianus (Moller) Glass & R. Foster

květen

Zpravodaj Klubu kaktusářů v Ostravě, z. s.

Číslo 531.
Ročník 53.
Červen 2024

Mammillaria discolor Haw. - Syn. Pl. Succ. 177, 1812.

červen

Zpravodaj Klubu kaktusářů v Ostravě, z. s.

Číslo 532.
Ročník 53.
Září 2024

Astrophytum ornatum F.A.C. Weber in Bois - Dict. Hort. 1: 467, 1896.

září

Zpravodaj Klubu kaktusářů v Ostravě, z. s.

Číslo 533.
Ročník 53.
Říjen 2024

Encephalocarpus strobiliformis A. Berger - Kakteen, 332, 1929.

říjen

Zpravodaj Klubu kaktusářů v Ostravě, z. s.

Číslo 534.
Ročník 53.
Listopad 2024

Turbinicarpus roseiflorus Backeb. - Descr. Cact. Nov. 3: 15, 1963.

listopad